

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра біології та екології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 25 Економіка природокористування

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Екологія»

Спеціальність 101 Екологія

Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 6 від «26» січня 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Економіка природокористування
Викладач (-і)	Черепанин Р.М.
Контактний телефон викладача	0972714625
Е-mail викладача	roman.cherepanyn@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний (<i>offline</i>)
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Очні групові та онлайн-консультації
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>«Економіка природокористування» дисципліна, що спрямована на отримання та практичне використання нових знань в галузі взаємовідносин між соціально-економічним розвитком суспільства та використання і охороною природних ресурсів.</p> <p>Дисципліна формує економічне мислення у майбутніх фахівців-екологів, надає методи, інструменти та прийоми визначення еколого-економічної ефективності природоохоронних заходів, економічних збитків від забруднення навколишнього природного середовища та розмірів їх відшкодування. «Економіка природокористування» формує відповідну компетенцію в обсязі, необхідному для вивчення професійних дисциплін та для застосування набутих знань в обраній професії, а саме формує базові знання щодо основних тенденцій, перспектив та наслідків використання природних систем та ресурсів.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета вивчення дисципліни «Економіка природокористування» - формування у студентів-екологів економічного світогляду та наданням їм відповідних знань, які дозволять майбутнім фахівцям визначити рівень забруднення довкілля, величину завданої йому шкоди, вести ефективну цілеспрямовану роботу з його охорони і відновлення екологічних систем, розрахунку екосистемних послуг.</p> <p>Завдання дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сформувати у студентів стійкі знання з теорії економіки природокористування; - допомогти студентам набути вміння і навички щодо передбачення масштабів завданих збитків довкілля внаслідок використання природних ресурсів, а також - сформувати уміння та навички щодо відтворення природних ресурсів, визначення розмірів відшкодування завданих збитків довкілля та користувачам екосистемних послуг, - запровадження моніторингу, розробки системи екологічного управління й економічних методів використання та охорони природних комплексів. <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні питання теорії та практики економіки природокористування, - методики оцінки природних ресурсів і пошуку економічних механізмів досягнення їх сталого використання та охорони; - способи виявлення негативного впливу господарської діяльності на довкілля та процедури створення економічного механізму відновлення деградованої природи, - управління сталого природокористуванням та зеленого відновлення деградованих екосистем; <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виконувати еколого-економічний аналіз, - практично застосовувати економічні важелі регулювання охорони навколишнього природного середовища, - раціонально використовувати та охороняти природні ресурсів, - приймати відповідні управлінські рішення щодо використання природних ресурсів, - вміти розраховувати екосистемні послуги та їх економічний еквівалент. 	
4. Загальні і фахові компетентності	
ЗК01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.	

ЗК03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
 ЗК07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
 СК14. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.
 СК15. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук.
 СК16. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук.
 СК17. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

5. Програмні результати навчання

ПРО2. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.
 ПРО3. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.
 ПРО7. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.
 ПРО17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
практичні	16
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	101 Екологія	3	нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	практичні	сам.роб.

Змістовий модуль 1. Законодавча основа економіки природокористування

1. Економіка природокористування як наука – мета, завдання, методологія дослідження.	2	2	8
2. Принципи екологічного законодавства України, економіко-екологічні особливості використання природних ресурсів в Україні.	2	2	8
3. Економічна ефективність природоохоронних заходів. Фінансово-економічні механізми природокористування.	1	2	6
4. Управління природними ресурсами на регіональному, державному та міжнародному рівні.	2	2	8

Змістовий модуль 2. Природно-ресурсний потенціал України та його охорона

5. Природні ресурси та їх роль для суспільства. Раціональне використання природних ресурсів та інструменти їх охорони.	1	2	6
6. Природно-ресурсний потенціал території. Еколого-економічне районування України.	2	2	8
7. Аналіз земельних та водних ресурсів. Аналіз біологічного різноманіття на різних рівнях організації та його ролі для суспільства.	2	2	8
8. Економічна оцінка природних ресурсів на макро- та мікроекономічному рівні. Екосистемні послуги - головні методологічні принципи їх оцінки.	2	2	9
Заг.:	14	16	60

7. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система методів оцінювання складається із двох видів контролю: поточного та підсумкового.</p> <p>Поточний контроль включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - творчі завдання – проводиться з метою формування вмінь і навичок у студентів практичного спрямування, формування сучасного наукового мислення, вміння приймати відповідальні та ефективні рішення; - самостійна робота – така форма контролю дозволяє виявити вміння чітко, логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання, вміння працювати самостійно; - індивідуальна науково-дослідна робота студентів (презентації дослідно-проектних робіт, звіти про розробку комплексних проектів) – проводиться протягом практики з метою отримання практичних навичок та умінь щодо використання та опрацювання наукових джерел, написання статей, тез, оформлення звітів, розробка презентаційного матеріалу, використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, роботи в полі. <p>Упродовж поточного контролю, під час проходження практики, студент може максимально отримати 50 балів.</p> <p>Підсумковий контроль проводиться у формі заліку (максимальна оцінка – 50 балів). Підсумкова оцінка розраховується за сумою накопичених впродовж проходження практики балів.</p> <p>Впродовж проходження ландшафтно-екологічної практики студент зобов'язаний:</p> <ul style="list-style-type: none"> - систематично відвідувати практику; - вести щоденник практики; - брати активну участь у польовій роботі; - виконувати завдання практики; - виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання.
Вимоги до письмової роботи	У письмовій контрольній роботі студент повинен продемонструвати уміння синтезувати теоретичні і практичні знання, отримані в межах практики. Під час підсумкового модульного завдання здійснюється контроль практичних навичок і умінь за темами практики.
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення всіх тем під час практики. До підсумкового контролю допускаються студенти, які були присутні на більше 50% практичних занять і набрали мінімум 25 балів за роботу під час практики.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік. Форма здачі: комбінована (письмова з усним захистом).
7. Політика навчальної дисципліни	
<ul style="list-style-type: none"> - Неприпустимі списування, студент повинен вільно володіти матеріалом. - Якщо студент пропустив більше 50% занять, він повинен відробити практику і тільки тоді може бути допущений до написання залікової роботи. - Обов'язковим для допуску до заліку є відвідування більше 50% занять під час практики, робота на польових виїздах, підготовка доповідей тощо. Студент повинен набрати мінімум 25 балів за роботу на практичних заняттях. - Для складання заліку студент повинен набрати мінімум 25 балів за залікової роботи. 	
8. Рекомендована література	
<p><i>Основна література:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Галушкіна Т. П., Грановська Л. М., Кисельова Р. А. Екологічний менеджмент та аудит: навчальний посібник. Херсон: Олді-Плюс, 2019. 455 с. 2. Економічні розрахунки в природоохоронній діяльності: навч. посіб. / С. С. Рижков, А. М. Мозговий, С. М. Літварк, О. А. Літварк, Н. В. Гурець; під заг. Ред.. проф. С. С. Рижкова. – 2-ге вид. Миколаїв: НУК, 2016. – 228с. 3. Зелені технології у промисловості: монографія / І. А. Василенко та ін. Дніпро: Акцент ПП, 2019. 	

366 с.

4. Мальований М. С., Леськів Г. З. Екологія та збалансоване природокористування: навчальний посібник. Херсон: Олді-Плюс, 2019. 314 с.
5. Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористуванням: Підручник / За заг. ред. д.е.н., проф. Л.Г.Мельника та к.е.н., проф. М.К.Шапочки. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. – 759 с.
6. Сафранов Т. А., Губанова О. Р., Лукашов Д. В. Еколого-економічні основи природокористування: навчальний посібник. Львів: Новий Світ-2000, 2018. 349 с.
7. Царенко О. М. Основи екології та економіка природокористування: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2016. 592 с.
8. Шаравара В.В., Любинський О.І. Економіка природокористування: навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2020. – 252 с.
9. Field, Barry C. and Field, Martha K. Environmental Economics: An Introduction, 6th edition. McGraw-Hill, New York, 2016. – 458 p.

Допоміжна література:

10. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р. № 1264-ХІІ.
11. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 р. № 2059 -VIII.
12. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.
13. Закон України «Про екологічний аудит» від 24.06.2004 р. № 1862-IV.
14. Методика розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря: затв. наказом Міністерства енергетики та захисту довкілля України від 28.04.2020 р. № 277.
15. Методика розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів: затв. наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 20.07.2009 р. № 389.
16. Методика визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства: затв. наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища від 27.10.1997 р. № 171.
17. Порядок планування та фінансування природоохоронних заходів: затв. наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 12.06.2015 р. № 194.
18. Порядок використання коштів державного бюджету на здешевлення кредитів для здійснення природоохоронних заходів: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 18.08.2005 р. № 773.

Викладач _____